

ВОЛЕЙБОЛ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ КОМАНДНОГО ДУХУ ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Денисовець А.П.

Поліський національний університет

Анотація. У статті розглянуто роль волейболу як одного з провідних видів спортивної діяльності, що сприяє розвитку командного духу, згуртованості та соціальної адаптації здобувачів вищої освіти. Проаналізовано вплив командної гри на формування міжособистісних стосунків, лідерських якостей і колективної відповідальності серед студентської молоді. Дослідження проведено серед здобувачів вищої освіти, які займаються у волейбольній секції Поліського національного університету.

Ключові слова: волейбол, фізичне виховання, командний дух, соціальна адаптація, здобувачі вищої освіти, секція.

Актуальність теми дослідження. Сучасна система вищої освіти спрямована не лише на підготовку кваліфікованих фахівців, а й на формування соціально активної, духовності, комунікативно компетентної та фізично розвиненої особистості [1, 2]. Командні види спорту, зокрема волейбол, є дієвим засобом формування таких якостей. Заняття волейболом сприяють розвитку відповідальності, взаємопідтримки, довіри, лідерства та дисципліни – якостей, що мають важливе значення для соціальної адаптації здобувачів вищої освіти в умовах навчального колективу.

Аналіз літературних джерел. Волейбол як педагогічний інструмент розвитку соціальних і психологічних компетентностей студентів досліджували багато науковців. Зокрема, О. Іваненко підкреслює, що систематичні заняття волейболом підвищують рівень командної взаємодії у студентських групах [3, 6]. Л. Петренко визначає, що командні ігри позитивно впливають на формування емоційної стійкості та згуртованості [5]. FIVB відзначає універсальність волейболу як засобу виховання соціальної активності молоді [7]. Разом з тим, питання впливу секційних занять волейболом саме на соціальну адаптацію здобувачів вищої освіти досі потребує подальшого вивчення.

Метою дослідження є визначення ролі волейболу як чинника формування командного духу та соціальної адаптації здобувачів вищої освіти, які систематично займаються у волейбольній секції.

Результати досліджень. Дослідження проводилося серед здобувачів вищої освіти 1–4 курсів, які займаються у волейбольній секції університету. У дослідженні взяли участь 28 здобувачів вищої освіти (16 чоловіків та 12 жінок).

Аналіз анкетування, спостережень та тестувань показав, що:

- 92 % учасників відзначили покращення взаєморозуміння в колективі та підвищення почуття відповідальності за командний результат;

- 87 % спортсменів вказали, що участь у тренуваннях і змаганнях допомогла їм легше адаптуватися до навчального середовища;

- 78 % опитаних зазначили зростання впевненості у собі та покращення комунікативних навичок;

- спостерігалось підвищення рівня згуртованості групи, взаємопідтримки та позитивного психологічного клімату.

Регулярні заняття у секції сприяли не лише фізичному розвитку здобувачів вищої освіти, а й зміцненню міжособистісних зв'язків, формуванню лідерських і колективних якостей. Встановлено, що системна участь у секційній діяльності має виражений соціалізуючий ефект.

Висновки. Волейбол у системі секційних занять ЗВО є важливим чинником формування командного духу та соціальної адаптації здобувачів вищої освіти. Заняття сприяють розвитку відповідальності, комунікативності, взаємопідтримки та психологічної стійкості. Ефективність виховного впливу підвищується за умови системності тренувань, педагогічної підтримки викладача й залучення здобувачів університету до змагальної діяльності.

Список літературних джерел

1. Грибан Г.П. Методологічні аспекти духовності у сфері фізичної культури та спорту. Тези доповідей ІХ Міжнародного наукового конгресу «Олімпійський спорт і спорт для всіх». К.: Олімпійська література. 2005. С. 54.

2. Дзензелюк Д.О., Грибан Г.П., Денисовець А.П. Рухова активність студентів під час навчання у вищих навчальних закладах. Актуальні проблеми фізичного виховання студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання: матер. всеукр. наук.-практ. конф. Дніпропетровськ, 2014. С. 112–117.

3. Іваненко О. С. Фізичне виховання у ЗВО: методика і практика. Київ: Освіта, 2021. 156 с.

4. Кравченко В. В. Соціально-психологічні аспекти фізичного виховання студентської молоді. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 240 с.

5. Петренко Л. М. Командні види спорту у формуванні соціальних навичок студентів. Харків: Університетська книга, 2022. 178 с.

6. Сидоренко Н. Г. Педагогічні умови розвитку командної взаємодії у студентських колективах. Одеса: ПНПУ, 2021. 165 с.

7. FIVB. Official Volleyball Rules 2023–2024. Lausanne: Fédération Internationale de Volleyball, 2023. 88 p.